

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อการบริหารส่วนตำบล ป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อประกอบการวิจัยเป็นลำดับ ดังนี้

- 2.1 ความหมายและทฤษฎีความพึงพอใจ
- 2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
- 2.4 ผลงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ความหมายและทฤษฎีความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

Phillip Applewhite (1956 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความสุข ความสบาย ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นความสุขความสบายที่เกิดจากการเข้าร่วม ได้รู้ ได้เห็นในกิจกรรมนั้นๆ

Nancy Morse (1953 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความเครียด โดยเมื่อความเครียดได้รับการตอบสนองและลดลงก็จะเกิดความพึงพอใจตามมา

Michael Beer (1964 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นทัศนคติของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

แม่งน้อย พงษ์สามารถ (2519 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 9) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ทำที่ต่างๆไป ที่เป็นผลมาจากทำที่ ที่มีต่อสิ่งต่างๆ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล
3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

ทวีชัย วิริยะโกศล (2531 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 9) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกที่จะผลักดันให้บุคคลบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งใจ

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปความหมายความพึงพอใจได้ว่าเป็นความรู้สึกและทัศนคติ ของบุคคลในทางบวก ความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ

Victor Vroom (1964 อ้างใน สุรเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม 2541 : 10) ได้ให้ความหมายหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นผลจากบุคคลนั้นๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเข้าไปรับรู้แล้วเห็นพอใจความหมายของความพึงพอใจ สามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้ ซึ่งบางทีเรียกว่า ทฤษฎี V.I.E. เนื่องจากมีองค์ประกอบทฤษฎีที่สำคัญ คือ

1. V มาจากคำว่า Valence ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจ
2. I มาจากคำว่า Instrumentality ซึ่งหมายถึง สื่อ เครื่องมือ วิถีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ
3. E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึงความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆบุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องกระทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตั้งความหวังหรือคาดหวังเอาไว้แล้ว บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจ และ ในขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ

สำหรับการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ได้นำความรู้แนวคิดต่างๆ มาปรับประยุกต์ ดังนี้

ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยที่มึความรู้สึกพอใจ ชอบใจ และมีความยินดีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยความเต็มใจจะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติองค์กร หรือการทำงานขององค์กรนั้นรวมกัน ความคาดหวังที่เขาคาดหวังหมายไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ต่อผลงานและองค์กร และได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรม เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูงขึ้น แต่ในทางกลับกัน ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่องานและการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะต่ำไปด้วย

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เป้าหมายสำคัญของสังคม ก็คือความเป็นปึกแผ่น หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกทั้งสังคม การที่มวลสมาชิกทั้งหลายเป็นไปตามที่สังคมต้องการได้นั้น ต้องมีกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม (socialization) ในทำนองเดียวกัน การที่จะให้คนมีพฤติกรรมทางการเมืองสอดคล้องกับเป้าหมายการเมืองของระบบการเมืองได้นั้น ย่อมต้องมีการอบรมกล่อมเกลாத่างการเมืองให้แก่สมาชิกชุมชนทางการเมืองนั้นๆ ให้มีพฤติกรรมทางการเมืองที่สนับสนุนระบบการเมืองของสังคมนั้นด้วย

การเรียนรู้ทางการเมือง เป็นเป้าหมายของกระบวนการกล่อมเกลาท่างการเมือง กล่าวคือ ต้องการให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือกิจกรรมที่รัฐบาลทำได้ ความรู้สึกไว้วางใจทางการเมืองเป็นความรู้สึกว่ารัฐบาลหรือนักการเมืองสามารถให้การตอบสนองทางการเมืองแก่ตนได้ หรือเชื่อว่านักการเมืองสามารถทำสิ่งต่างๆ ตามที่ตนต้องการได้ การเข้าร่วมทางการเมืองเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามความสำนึกในหน้าที่แห่งความเป็นพลเมือง ซึ่งระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่างกันออกไป นับตั้งแต่การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การสมัครแข่งขันชิงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองให้แก่สมาชิกในสังคมจำเป็นต้องอาศัยหน่วยทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา กลุ่มทางสังคม สถาบันทางการเมือง ตลอดจนสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เพื่อให้สมาชิกมีความคิดทางการเมืองโน้มเอียงตามระบบการเมืองนั้นๆ บุคคลสามารถเรียนรู้ทางการเมืองได้ตั้งแต่เยาว์ โดยชั้นต้นซึ่งเป็นวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้ทางการเมืองในลักษณะรูปธรรมหรือสัญลักษณ์ทางการเมืองได้ เมื่อเข้าสู่วัยสูงขึ้นก็สามารถเรียนรู้ทางการเมืองที่มีสาระเป็นนามธรรมได้ตามลำดับ (สุรวุฒิ บัดโรสง 2528 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :50)

การเรียนรู้ทางการเมือง ต้องผ่านตัวการทางสังคม ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ ตลอดจนทัศนคติทางการเมืองให้แก่บุคคลในสังคมในแง่ต่างๆ เช่น ความรู้สึกใกล้ชิด ชอบพอเกลียดชัง หรือนิ่งเฉยต่อการเมือง

ได้มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า “การเรียนรู้ทางการเมือง” หรือ “สังคมประกิตทางการเมือง” หรือ “สังคมกรณ์ทางการเมือง” หรือ “การกล่อมเกลาท่างการเมือง” (Political socialization) ไว้ดังนี้

Almond และ Powell (1966 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :50) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ทางการเมือง เป็นกระบวนการดำรงรักษาไว้และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง

สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว (2525 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :51) ได้ชี้ให้เห็นว่าในประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะพบว่าเขาได้มีการฝึกฝนอบรมประชาชน ตั้งแต่เริ่มเติบโตขึ้นมาในครอบครัว สำหรับองค์กรที่อยู่ภายนอกครอบครัว ซึ่งได้แก่สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อนฝูงและกลุ่มอาชีพ ต่างก็เป็นหน่วยสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างทัศนคติ เปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่ผิดๆ และสร้างความรอบรู้ ความเคยชินต่อระบบกลไกทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ประชาชนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของระบบทางการเมือง เกิดความรู้ความเข้าใจ และศรัทธาต่ออุดมการณ์ ในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การเรียนรู้ทางการเมืองจะดำเนินไปได้ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialization Process) ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกันในชีวิตคน โดยผ่านหน่วยอันเป็นตัวแทน การเรียนรู้ทางการเมือง (Agent of Political Socialization) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ ถึงสิ่งตกทอดทางสังคมตั้งแต่ระยะเริ่มต้นในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มทำงาน สมาคม สื่อมวลชน พรรคการเมือง สถาบันต่างๆ ของรัฐบาลและสถาบันศาสนา อย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการและเป็นแบบแผนอันหนึ่งของการศึกษา เป็นการสร้างและพัฒนาแนวโน้มและแนวคิดของบุคคล

สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งอาจประมวลตามแนวการกล่อมเกลาทางสังคม ได้ 3 แนวทางคือ (พฤษวิธาน ชุมพล 2527 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :51)

1. การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในฐานะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากลักษณะนี้เป็นการดำรงรักษาแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองที่ยึดถือร่วมกันของสังคมเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เช่น การถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกในลักษณะการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ถ้าพ่อแม่ใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยการปรึกษาหารือให้ลูกแสดงความคิดเห็นได้และยอมรับความเห็นกันและกันอย่างเปิดเผยและจริงใจ วัฒนธรรมการแก้ปัญหา เช่นนี้ เป็นพื้นฐานการสืบทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

2. การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ตามแนวกระบวนการควบคุมอารมณ์ของบุคคล ตามแนวนี้นับว่าเป็นการควบคุมพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลมิให้เป็นไปตามแรงกระตุ้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งหากปล่อยให้เป็นไปตามค้นหาของบุคคลแล้วย่อมทำให้เกิดความระส่ำระสายทางการเมือง การอบรมกล่อมเกลาตามแนวนี้นี้จึงทำการหล่อหลอม ให้พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลมีความแปรผันไปในทิศทางที่สังคมโดยส่วนรวมพอจะยอมรับได้เท่านั้น ทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ห่มองว่ามนุษย์มีบุคลิกภาพที่เรียกว่า “Super Ego” เป็นพลังควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ให้มีพฤติกรรมสนองค้นหา หรือความปรารถนาส่วนลึกของมนุษย์ นักจิตวิเคราะห์ห่มองบุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลมีบทบาทและแสดงออกทางการเมืองได้อย่างไร

สำหรับนักสังคมวิทยา มองว่า พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดหรือได้รับอิทธิพล จากสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยมีแนวความคิดว่าในสภาพการณ์สังคมหนึ่งๆ ย่อมเป็นช่องทางให้มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองสอดคล้องกับสภาพโครงสร้างของสังคมนั้นๆ

3. การอบรมกล่อมเกลา แนวการเตรียมบุคคล ให้เข้ากับบทบาททางการเมือง ต่างๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามปทัสถานทางการเมืองของสังคม โดยพิจารณาว่าตัวการมีบทบาทพิเศษในการกำหนดบทบาททางการเมือง ให้มีพฤติกรรมทางการเมืองตามต้องการ โดยสรรหาบุคคลต่างๆ มาสวมบทบาททางการเมือง เช่น เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นรัฐมนตรี เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายที่กว้างมาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกชนิด ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองภายในรัฐ (Geoffrey K. Robert 1971 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :53) ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Leater W. Milbrath (1966 อ้างใน อมร แยมศรี 2538 :54) ได้สรุปความเห็นไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาทางการเมือง ในลักษณะที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นตัวชี้ถึงความทันสมัยทางการเมืองอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการเมือง โดยได้สรุปปัจจัยต่างๆ อันนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ยิ่งบุคคลได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าไร เขาก็จะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะที่ “ลึก” มากขึ้นเท่านั้น
2. บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยทางการเมือง อย่างไม่เป็นทางการ จะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยทางการเมืองเลย
3. ชนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร
4. บุคคลผู้มีการศึกษาสูง ซึ่งมีโอกาสติดต่อและเปลี่ยนข่าวสารความรู้ กับผู้อยู่ในระดับเดียวกันมากกว่า จะมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าผู้มีการศึกษาดำ เพราะการศึกษาช่วยเพิ่มสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมือง

5. บุคคลที่พึงพอใจในพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่รู้จักพรรคการเมือง หรือบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในเรื่องลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของ Milbrath เขาเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นไปในลักษณะสะสม หมายความว่า เมื่อทำกิจกรรมในขั้นหนึ่งจะทำกิจกรรมในขั้นอื่นสูงไปด้วย ตัวเกณฑ์ที่ใช้จัดระดับ คือ เริ่มจากการขาดความกระตือรือร้นในกิจกรรมทาง

การเมือง (Inactive) ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด จนถึงความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองในระดับสูงสุด (Active) และในทัศนะของเขา การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง (Political Involment)

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มุ่งต่อการมีอิทธิพล และส่งผลกระทบทางการเมือง โดยอาจมุ่งต่อระบบการเมือง คณะรัฐบาล ทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือส่งผลไปในทางที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามความประสงค์ หรืออาจล้มเหลวก็ได้ ซึ่งกิจกรรมในการเข้าร่วมนั้นอาจมีระดับมากน้อยแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบของการมีส่วนร่วมด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

ตามหลักรัฐศาสตร์ได้จัดระเบียบการปกครอง โดยอาศัยหลักการใช้อำนาจการปกครอง โดยแบ่งออกเป็นสามประเภท ได้แก่ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจทางปกครองส่วนการจะให้อำนาจหลักการใดมากกว่ากันก็ขึ้นอยู่กับประวัติความเป็นมาในอดีต และสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ได้มีนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความ ไว้ดังนี้

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2534 อ้างใน อมร แฉ่มศรี 2538 :46) ให้ความหมายถึง การกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

1. การแบ่งอำนาจการปกครองที่เรียกว่า Deconcentration
2. การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง Devolution

หมายความว่า การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองนี้ มีหลักการสำคัญที่ว่า จะต้องเป็นการมอบอำนาจให้ทั้งอำนาจทางการเมือง (Political Deconcentration) และอำนาจในการบริหาร (Administrative Decentralization) ซึ่งจะตรงกับสภาพความเป็นจริงของการปกครองตนเองที่ในท้องถิ่นนั้นจะได้มีสิทธิมีเสียงทางการเมือง มีการเลือกตั้ง มีการกำหนดนโยบาย มีการควบคุมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่างๆ เพื่อให้การบริหารและการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นไปตามเจตจำนงหรือความต้องการของคนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

หลักการสำคัญของการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง (Devolution) ประกอบด้วย

1. ต้องให้องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจนั้นมีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารท้องถิ่น

2. ต้องให้องค์กรในการบริหาร หรือการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้น โดยมีสภาพเป็นนิติบุคคล เพื่อดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอิสระ หรือสิทธิในการปกครองตนเอง (Autonomy) ได้เช่น การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐ

4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรจะต้องมีอำนาจ ในการดำเนินการตราข้อบัญญัติเพื่อการดำเนินงาน และควบคุมให้มีการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินั้นๆ ได้พอสมควร

5. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้ เพื่อจัดดำเนินการในหน้าที่ของตนด้วยดีมีประสิทธิภาพ

6. ภายในการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะต้องมีอำนาจปกครองบังคับบัญชา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การมีอำนาจในการจัดหาตัวบุคคลเข้ามาดำเนินการในการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

7. องค์กรนั้นจะต้องมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ภายในอาณาเขต (Territory) ที่กำหนดขึ้นโดยรัฐบาลกลาง

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ มีนักวิชาการ หลายท่านได้สรุปถึงความสำคัญต่อการกระจายอำนาจไว้ ได้แก่ จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, ชูศักดิ์ เทียงตรง, อนันต์ อนันตกุล และลิขิต ชีรเวคิน ไว้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ เป็นรากฐานของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้ว่าตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย

2. การกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) ซึ่งหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน

3. การกระจายอำนาจเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เนื่องจาก

ประการแรก ภาระกิจของรัฐบาลกลางมีมากมาย นับวันจะขยายตัวเพิ่มขึ้น

ประการที่สอง รัฐบาลกลางไม่สามารถดำเนินการตอบสนอง ความต้องการที่แตกต่างกันของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหา และจัดโครงสร้างของท้องถิ่นที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผล

สูงสุด และท้องถิ่นย่อมเข้าใจและรู้ปัญหาท้องถิ่นได้ดีจึงเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

ประการที่สาม กิจกรรมบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะ กับท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยรวม จึงควรให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง

4. การกระจายอำนาจ สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ ตรงเป้าหมายและประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายของรัฐบาล รัฐบาลกลางจะได้มีเวลาในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ของชาติโดยรวมได้ และภาระหน้าที่ที่มากมายที่รวมอยู่ที่ส่วนกลางจะได้ลดน้อยลง

5. การกระจายอำนาจ เป็นการส่งเสริมให้ท้องถิ่น เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองของประเทศในอนาคต ด้วยการเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองและฝึกทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การกระจายอำนาจสอดคล้องกับการปกครองท้องถิ่น ที่ต้องการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง โดยเป็นการแก้ปัญหาอุปสรรคของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตนเอง โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง

แต่อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีข้อควรพิจารณา คือ

1. ขอบเขตของการกระจายอำนาจ ไม่ควรให้ท้องถิ่นมีอำนาจมากเกินไปถึงรายได้ของตนเอง เพราะจะทำให้ต้องพึ่งพารัฐบาลกลางมาก ทำให้ขาดความอิสระด้วย รัฐบาลกลางต้องควบคุมการใช้จ่ายเงิน อีกประการหนึ่งการกระจายอำนาจมากเกินไปจนขอบเขต จะนำมาซึ่งการบั่นทอนเอกภาพและความมั่นคงของชาติ

2. กำหนดสัดส่วนของหน้าที่ของท้องถิ่นกับอำนาจไว้ด้วย เพราะมีหน้าที่แต่ไม่มีอำนาจ ท้องถิ่นก็ไม่สามารถแก้ปัญหาตนเองได้

3. ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาถกเถียงกันมานานตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ถึงความพร้อมของประชาชนในการปกครองตนเองมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

2.4 ผลงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จักรพันธุ์ วงษ์บุรณาวาทย์ (2531) ทำการศึกษา “ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนในภาคเหนือ” ได้ทำการสำรวจจากประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน โดยได้สอบถามในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปในทางการเมือง
2. ความรู้ทางด้านโครงสร้างและองค์กรทางการเมือง

3. ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง

4. ความสามารถในการประเมินทางการเมือง

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปในทางการเมือง ประชาชนทั่วไป ยังไม่มีพื้นฐานความรู้ทางการเมืองเท่าใดนัก

2. ความรู้ทางด้านโครงสร้างและองค์กรทางการเมืองประชาชนยังมีความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างและองค์กรทางการเมืองค่อนข้างจำกัด

3. ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดพื้นฐานความรู้ทางการเมืองค่อนข้างมาก

4. ความสามารถในการประเมินทางการเมืองประชาชนยังขาดพื้นฐานความรู้ทางการเมืองค่อนข้างมาก

นฤชา ลำราญทรัพย์ (2533) ศึกษาวิจัย “ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล : การศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลหนองคาย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

1. เพศ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

2. อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

3. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

4. สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

5. อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

6. รายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล

7. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปสภาภิบาล

ในด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชน ต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสภาภิบาลนี้ พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในการปกครองท้องถิ่น ระดับปานกลาง

ชัยงค์ วุฒิมานานนท์ (2534) ได้ทำการศึกษา “ปัญหาการกระจายอำนาจในท้องถิ่นในรูปแบบของสภาตำบล” พบว่า

1) สภาตำบลซึ่งมีพื้นที่และรายได้ ซ้อนอยู่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ 2499 ในอดีตสภาตำบลได้เคยยกฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยมีการกำหนดพระราชบัญญัติระเบียบราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 แต่ประสบความล้มเหลวจึงถูกยกเลิกไป เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ประชาชนยังไม่พร้อมและมีปัญหาเรื่องรายได้

2) ปัญหาการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย กรณีสภาตำบล อยู่ที่ว่าการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางให้แก่สภาตำบลนั้น รัฐบาลกลางมีหน้าที่พิจารณาว่าสภาตำบลที่มีความสามารถสูงพอที่จะบริหารงานและให้บริการแก่ประชาชนได้เพิ่มขึ้น รัฐบาลก็จะกระจายอำนาจให้เพิ่มขึ้นตามความสามารถ รวมทั้งให้เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือให้สภาตำบลนั้นสามารถพัฒนาขึ้นจนถึงขั้นพึ่งตนเองได้

3) สภาตำบลได้เปลี่ยนแปลงบทบาท และตื่นตัวมากขึ้น เห็นได้จากรัฐบาลที่ผ่านมาได้ใช้สภาตำบล เป็นกลไกในการพัฒนาท้องถิ่น และให้เป็นหน่วยพื้นฐานของประชาธิปไตย

4) สภาตำบลมีขนาดเล็กประชาชนสามารถเข้าร่วมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นรูปแบบการครองที่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจมากกว่ารูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สวัสดิ์ ศรีสุวรรณดี (2536) ได้ทำการศึกษา “การยกฐานะสภาตำบล เป็นนิติบุคคล” พบว่าผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ อบต. หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ และประชาชนทั่วไปในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีความเห็นว่า รูปแบบของสภาตำบลในปัจจุบันมีปัญหาในหลายๆ ด้าน และไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน แต่เห็นว่าการกระจายอำนาจมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบลที่เป็นนิติบุคคลเป็นอย่างมากและเห็นด้วยกับการยกฐานะสภาตำบลเป็นนิติบุคคล

นภคธ รัฐสุภางค์ (2538) ได้ทำการศึกษา “บทบาทของระบบราชการกับสภาตำบลในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่” ผลของการศึกษาพบว่า

1) สภาตำบล ไม่สามารถแสดงบทบาทเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่นเท่าที่ควร ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก ระบบราชการและข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสภาตำบลได้เข้าไปครอบงำแทรกแซงบริหารงานของสภาตำบล

2) ระเบียบ กฎหมาย กำหนดให้การบริหารงานสภาตำบล เป็นการดำเนินงานเฉพาะในกลุ่มบุคคลที่กำหนด ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อการเสนอปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนจึงมีน้อย

3) กฎหมายยังให้อำนาจหน้าที่ ในการจัดเก็บรายได้ของตนเองแก่สภาตำบล จึงทำให้สภาตำบลมีรายได้ต่ำ ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหลัก ทำให้ถูกควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จากข้าราชการและสมาชิกสภาจังหวัดและชาวอิสระในการบริหารงานงบประมาณด้วยตนเอง

4) ประชาชนไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง ในองค์กรสภาตำบล จึงไม่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของสภาตำบล

5) ประชาชนเห็นว่างานสภาตำบล เป็นเรื่องของระเบียบกฎหมาย ดังนั้น การบริหารงานจึงอยู่ในวงจำกัด คือ เฉพาะกลุ่มกรรมการสภาตำบลและข้าราชการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

จรัส สุวรรณมาลา (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาสภาพและทางเลือกสู่อนาคต ” โดยทำการสัมภาษณ์บุคคลระดับจังหวัด อำเภอ และ ตำบล รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับการใช้การสังเกตการณ์ เกี่ยวกับการจัดแผน การจัดทำบัญชี การประชุม และสิ่งอำนวยความสะดวกในสำนักงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 15 ตำบล ใน 5 จังหวัด ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ มีจุดเด่น คือ การมีโครงสร้างองค์การที่เล็กและมีความยืดหยุ่นสูง มีบุคลากรแบบ Paraprofessional ซึ่งประกอบด้วย บุคคลในท้องถิ่นทั้งสิ้น มีการทำงานเป็นทีม มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อชุมชนของตนเองสูง ในด้านปัจจัยแวดล้อมมีหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การเอกชน (NGOs) ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาชนบท และจัดบริการพื้นฐานต่างๆ ซึ่งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถประสานงานขอความช่วยเหลือ และจัดทำกิจกรรมร่วมกันได้

2. สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีข้อด้อย ที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารให้ดีขึ้น ได้แก่ การวางแผน และการจัดทำงบประมาณการบริหารจัดการและบุคลากร

ชูชาติ กีฬาแปง (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ ทัศนะของผู้นำท้องถิ่นต่อองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย ” พบว่า ภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง หน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และที่ตั้งของ อบต. มีความสัมพันธ์กับทัศนะที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้รายละเอียดในกรณีของที่ตั้งของ อบต. ไว้ว่า อบต. ที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดมากเท่าไร ก็จะส่งผลให้เกิดความลำบากในการติดต่อสื่อสาร และทำความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นเท่านั้น หรือทางด้านระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งใน อบต. เพราะหาก อบต. ผู้ใดที่เข้ามาบริหารงานใน อบต. นานขึ้นเท่าไรจะสามารถสั่งสมประสบการณ์ต่างๆ มากขึ้นเท่านั้น ก่อให้เกิดความรู้เข้าใจเพิ่มขึ้นตามมา

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ” โดยการศึกษาเอกสาร และทำการออกแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลซึ่งอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 แห่ง ใน 30 อำเภอ 12 จังหวัด จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. ด้านการจัดโครงสร้าง และระบบงาน พบว่าการจัดการประชุมยังไม่ค่อยถูกต้องตามระเบียบ การจัดทำรายงานการประชุมยังมีความแตกต่างกัน องค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่มีที่ทำการเป็นของตนเองที่ถาวร มักประสบปัญหาในเรื่องจัดเก็บเอกสาร เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานสารบรรณ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง กำนันยังมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ทำให้บทบาทของฝ่ายสภาค้อยกว่าบทบาทของฝ่ายบริหารและเกิดความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกัน การปฏิบัติงานประจำวันยังไม่เป็นระบบ ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับอำเภอยังไม่คล่องตัว ขาดแคลนหนังสือระเบียบที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงานกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใกล้เคียงในการจัดทำข้อบังคับตำบล

2. ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าลูกจ้างชั่วคราวยังไม่ให้ความสำคัญกับการลงเวลาปฏิบัติงานเท่าที่ควร และยังไม่ค่อยเข้าใจระบบการปฏิบัติงานประจำวัน และมักกระจัดกระจาย

การปฏิบัติงานอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ ของอำเภอที่ต้องช่วยปฏิบัติงาน ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ขาดแคลนบุคลากรบางตำแหน่ง

3. ด้านการบริหารงานคลังและงบประมาณ พบว่ายังขาดข้อมูลที่สมบูรณ์ในการประมาณการ ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์หรือพยากรณ์ในการบริหารจัดการเก็บรายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังขาดความแม่นยำในระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลัง และยังพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาตำบลเท่าที่ควร การจัดสรรงบประมาณมีลักษณะเป็นเบี้ยหัวแตก

4. ด้านการบริหารพัสดุ พบว่าการจัดซื้อจัดจ้างยังไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและเจตนาของผู้ปฏิบัติเอง และมีการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายเข้าไปมีส่วนได้เสียกับองค์การบริหารส่วนตำบล

เขาว์ เดชะ (2541) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนมีผลสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อเป้าหมายทางการเมือง และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการวิจัยครั้งนี้อาศัยการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับที่ดี มีความพึงพอใจต่อเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหารที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกัน

สุเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม (2541) ได้ทำการศึกษาถึง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” โดยการศึกษาประชากร กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของอบต. พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับน้อย และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ ทำให้ความสำเร็จในการทำงานยังไม่ปรากฏชัดเจน

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในแง่ของกิจกรรม รูปแบบ ระดับและสาเหตุของการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. โครงการหรือกิจกรรม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่นๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม

2. การเข้าไปมีส่วนร่วม จะเป็นไปโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิก อบต. รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน

3. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการที่ อบต.เปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

4. สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเองซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งและจะทำให้การบริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของอบต.

สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วม นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้คือ ไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ของอบต. ที่มีน้อยไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประชาชนในที่นี้ หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าแดด และองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด ในที่นี้ หมายถึง หน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งในตำบล

โดยการศึกษาถึงความพึงพอใจนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยการประยุกต์จาก ทฤษฎีความพึงพอใจ และความหมายของความพึงพอใจ อีกทั้ง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มาอธิบายถึงความพึงพอใจของประชาชน ว่าความพึงพอใจนั้นเป็นอย่างไร และนำความคาดหวังของประชาชน ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต มาเป็นตัวชี้วัด และนอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้อธิบายถึงที่มา และการเกิดขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการกระจาย

อำนาจ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาช่วยอธิบายให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ในการศึกษารั้ครั้งนี้มีตัวแปรอิสระที่สำคัญและนำมาใช้ คือ

1. เพศ ประกอบด้วยเพศชาย และเพศหญิง
2. อายุ โดยแบ่งออกเป็น 5 ช่วงอายุ คือ
 - ต่ำกว่า 25 ปี
 - อายุ 26 - 35 ปี
 - อายุ 36 - 45 ปี
 - อายุ 46 - 55 ปี
 - อายุตั้งแต่ 56 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา โดยได้แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ
 - มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า
 - มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 - อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาตรีขึ้นไป